

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Välkommen till mina områden

Fritidsgårdspersonal om framgångar och utmaningar i
arbete mot social utsatthet

Helga Ekström Jarnås
Linnéa Benson

Kandidatuppsats SOPA 63
VT 2021
Handledare: Lars Crusefalk

Abstract

Authors: Helga Ekström Jarnås & Linnéa Benson

Title: Welcome to my hoods – Youth recreational center staffs on successes and challenges in work against social vulnerability [Translated title]

Supervisor: Lars Crusefalk

Assessor: Teres Hjärpe

This study aims to understand how and if the youth recreational centers (fritidsgårdar) in Malmö are able to help the young people that visit them handle different forms of social vulnerability. We have used the report made by the Noa group (Nationella operativa avdelningen) that is part of the police authority, which has identified four vulnerable areas in Malmö. Through the conducted interviews with staff from the youth recreational centers, we want to understand the general view of the term “vulnerable area” and if it correlates with their view of social vulnerability that young people face. We have analyzed the interviews using Erving Goffman’s theory on stigmatization, and further Loïc Wacquant’s theory of territorial stigmatization, as well as the psychological term “prosocial behaviour”. Social vulnerability is a present theme among the respondents included in this study. Staff who work in vulnerable areas noticed the young people’s forming of an identity clearly associated with the stigmatization of these areas. Furthermore, the interviews showed that youth recreational centers act as a safe haven for young people. The areas where they are located also play a significant part in leading a healthy lifestyle. Everyone interviewed for this study noted that encouraging prosocial behaviour is effective but is not successful with everyone.

Key words: youth recreational centers, vulnerable areas, social inequality, stigmatization

Förord

Vi vill inleda med att tacka vår handledare Lars “Lasse” Crusefalk för alla bra tankar och idéer samt stöttning när det känts som svårast. Vi vill även rikta ett stort tack till alla våra respondenter som har delat med er av er erfarenhet och ert stora engagemang.

Genom detta arbete har vi ökat vår förståelse för fritidsgårdarnas arbete och vi vill hylla alla de som arbetar på fritidsgårdar runt om i Sverige. Ni gör en stor insats för alla barn och ungdomar.

Tack till alla er vi har rådfrågat och stöttat oss mot under arbetets gång. Vi vill även tacka varandra för ett fint samarbete och att vi hållit uppe motivationen hela vägen.

Till sist, tack till Kartellen, Parham, Erik Lundin och Jelassi för musiken och inspirationen.

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Syfte.....	7
1.3 Frågeställningar.....	7
1.4 Arbetsfördelning.....	7
1.5 Bakgrund	8
2 Tidigare forskning	9
2.1 Fritidsgårdens arbete och vision.....	9
2.2 Fritidsgårdens betydelse i unga personers liv.....	10
2.3 Personalens betydelse och uppdrag för ungas utveckling.....	11
2.4 Utsatta områden och platsens betydelse	12
3 Teoretiska utgångspunkter	13
3.1 Stigma	13
3.2 Territoriell stigmatisering.....	15
3.3 Prosocialt beteende.....	16
4 Metod	18
4.1 Val av metod.....	18
4.2 Urval.....	18
4.3 Tillvägagångssätt.....	19
4.4 Metodens tillförlitlighet.....	20
4.5 Förförståelse.....	22
4.6 Forskningsetiska överväganden.....	23
5 Resultat och analys	24
5.1 Mål och organisering.....	24
5.2 Målgrupp.....	27
5.3 Personalens arbete på fritidsgården.....	31
5.4 Hinder och utmaningar	36
5.4.1 Utsatta områden	38
6 Avslutande diskussion	40
7 Referenser	43
Bilaga 1 - Intervjuguide	47

1 Inledning

1.1 Problemformulering

Fritid och fritidsaktiviteter utgör en stor del av ungas liv. Att efter skoltid och på helger ha en meningsfull sysselsättning kan ha stor betydelse för ungas utveckling och påverka både den sociala och psykiska hälsan. Fritidsaktiviteter ger unga möjlighet att ägna sig åt sina intressen samt tillhöra ett socialt sammanhang (Hagström, Redemo & Bergman 1998, s. 103ff).

Vad barn och ungdomar väljer att göra på sin fritid är nära sammankopplat med var de är bosatta samt familjens socioekonomiska situation. Ungdomar från familjer och områden med hög socioekonomisk status är mer föreningsaktiva och har i större utsträckning schemalagda och organiserade fritidsaktiviteter (Hagström, Redemo & Bergman 1998, s. 104). Många av dessa familjer har även de ekonomiska möjligheterna att betala för medlemsavgifter och material till fritidsaktiviteten. För ungdomar och familjer som lever i socioekonomisk utsatthet finns i många fall inte de ekonomiska möjligheterna, och dessa ungdomar vänder sig i högre grad till fritidsgårdarna (ibid.). Det går även att se en koppling mellan prestation i skolan och varför vissa ungdomar väljer en viss form av fritidsaktivitet. De barn och ungdomar som enkelt kan ta till sig skolans arbetssätt, där planering och måluppfyllelse är viktigt, väljer i högre grad en organiserad fritidsaktivitet (Blomdahl & Claeson 1989, s. 39f).

Idag finns det sjutton kommunala fritidsgårdar i Malmö. Målgruppen för denna verksamhet är framför allt ungdomar mellan 12–18 år. Malmö stads fritidsnämnd har övergripande ansvar för fritidsgårdarna och budgeterar även för dessa. Fritidsnämnden i Malmö stad beskriver i sin budget för 2020 att det har skett en ökning i besökare på fritidsgårdarna och att mycket arbete görs för att få behovet av fritidsgårdar tillfredsställt (Malmö Stad 2019, s. 4). Enligt Malmö stads lokalförsörjningsplan från 2020 är målet att öppna en ny fritidsgård vartannat år (Malmö stad 2020a, s. 26). Fritidsnämnden förklarar även att många unga ser fritidsgården som ett andra hem och en trygg plats och vill därför öppna fler fritidsgårdar samt driva tillfälliga fritidsgårdar under skollov så att fler barn och ungdomar kan ta del av verksamheten (Malmö Stad 2019, s. 12). Verksamheten är således mångfacetterad och fyller flera olika syften för fritidsgårdarnas målgrupp.

Fritidsgårdarna samverkar med flera aktörer i samhället och medverkar även i en arbetsgrupp tillsammans med skola, socialtjänst och polis. Denna samordningsgrupp förkortas SSPF. SSPF:s roll är att tillsammans arbeta förebyggande och se på insatser till barn och unga utifrån ett helhetsperspektiv (Malmö stad 2021). Både personal och sektionschefer på fritidsgårdarna är aktiva inom SSPF.

Sedan 2015 har Nationella operativa avdelningen (Noa) upprättat en lista över utsatta områden i Sverige. Detta för att få en lägesbild över kriminalitetens påverkan på nämnda områden. Noa definierar tre nivåer av utsatta områden; utsatt område, särskilt utsatt område och riskområde. Ett utsatt område beskrivs som ett socioekonomiskt utsatt område som präglas av kriminalitet i form av bland annat öppen droghandel och våld som kan komma att skada tredje part. Särskilt utsatta områden utmärks av mer systematiskt våld och hot mot vittnen, målsägare och anmälare. Det finns i många fall en motvilja bland de boende i området att samarbeta med polisen och rättsväsendet. Ett särskilt utsatt område omfattas i viss mån även av extremism och en stor andel kriminella. Ett riskområde fyller alla kriterier för ett utsatt område men når inte upp till kriterierna för ett särskilt utsatt område. Dock riskerar området att definieras som ett särskilt utsatt område om inte åtgärder sätts in (Nationella operativa avdelning 2019, s. 4). I denna studie används *utsatt område* som begrepp för att beskriva alla tre stadier av utsatta områden. I Malmö har Noa i sin senaste rapport från 2019 definierat områdena Holma/Kroksbäck/Bellevue, Rosengård, Södra Sofielund samt Nydala/Hermodsdal/Lindängen som utsatta.

Fritidsgårdarna i Malmö tar dagligen emot många barn och unga från hela Malmö. Med många ungdomar och begränsad personalstyrka kan det vara svårt att avsätta tid för att se och hjälpa varje individ. Som tidigare nämnt förklarar Malmö stad det som att fritidsgården agerar som en trygg plats i många ungas liv (Malmö stad 2019, s. 12). Fritidsgården är en plats som endast riktar sig till unga och deras livsstil. Till skillnad från exempelvis skolan är fritidsgårdens verksamhet helt frivillig och baseras på de ungas egna ambitioner. Det är alltså deras behov och initiativ som utgör grunden för verksamheten. Social utsatthet i form av exempelvis fattigdom, kriminalitet och ohälsa i olika former påverkar många unga i stor utsträckning. Även vuxnas liv påverkas av social utsatthet men till skillnad från vuxna har barn och unga en långt mer begränsad autonomi över sin egen situation. Om ett barns familj lever i fattigdom har barnet ingen möjlighet att förändra detta. En verksamhet som fritidsgården blir alltså en stor möjlighet för många unga att få följa sina ambitioner, ha en

trygg plats som varken är hemmet eller skolan samt tillgång till vuxna som finns där för dem. De unga som lever i utsatta områden (Noa 2019) har dessutom i högre grad utbredd social utsatthet i sina miljöer än unga som inte lever i utsatta områden.

Studien vill undersöka i vilken utsträckning personalen på fritidsgården kan arbeta för att stötta de unga i utsatta situationer samt arbeta för att förebygga problem kring social utsatthet. Vi vill särskilt undersöka det geografiska områdets betydelse, och med det den konstruerade bilden av utsatta områden, samt vilken inverkan det har på ungas situation och i sin tur fritidsgårdens arbete. Att undersöka fritidsgårdarnas arbete är av relevans för socialt arbete då dessa är en del av många barn och ungdomars vardag. Fritidsgårdarna och dess personal har möjlighet att påverka och stötta ungdomarna och deras val i livet.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur personal på Malmös fritidsgårdar tolkar sitt uppdrag och hur det geografiska området har betydelse för verksamhetens arbete.

1.3 Frågeställningar

- Hur beskriver personalen fritidsgårdarnas mål och organisering?
- Hur beskrivs fritidsgårdarnas målgrupp och vad kännetecknar den?
- Hur arbetar fritidsgårdspersonalen för att minska målgruppens sociala utsatthet?
- Vilka utmaningar och hinder stöter de på i detta arbete och hur kan dessa kopplas till områdenas karaktär?

1.4 Arbetsfördelning

Vi har under hela processens gång strävat efter att i största möjliga mån arbeta och skriva tillsammans. I början av arbetet lade vi gemensamt upp en tidsplan och diskuterade även på vilket sätt vi arbetade mest effektivt. Tidsplanen följdes inte i slutändan men fanns ändå med som mall på arbetsordning. Intervjuerna hölls gemensamt, förutom med ett undantag. Vi gjorde ingen tydlig uppdelning av skrivprocessen. Vi har skrivit på olika delar av arbetet i

omgångar för att sedan tillsammans läsa igenom och redigera texten. Vi har haft stor respekt för varandras åsikter och förslag på ändringar eller redigering. Vi har kompletterat varandra väl och under hela processen varit konsekventa med vårt arbetssätt.

1.5 Bakgrund

Fritidsgården har sitt ursprung i de hemgårdar som öppnade i Sverige under början av 1900-talet. Hemgårdarna var riktade till alla åldersgrupper och drev verksamhet baserad på en kristen grund där hjälp till självhjälp var det huvudsakliga arbetssättet. I slutet av 1930-talet öppnade den första kommunala fritidsgården vars mål var att arbeta för att skydda barn och ungdomar som riskerar att fara illa. Fritidsgårdens uppdrag var då att ge ungdomar chans till ökad utbildning genom bland annat studiecirklar, kurser och föreläsningar (SOU 2003:118, s. 75). I mitten av århundradet lyftes frågan om ungdomars föreningsliv alltmer vilket ledde till inrättandet av fler fritidsgårdar. Nu var i stället målet att nå de ungdomar som inte var föreningsaktiva och det gjordes en satsning att öppna fritidsgårdar i socioekonomiskt utsatta områden där få var aktiva inom föreningar (SOU 2003:118, s. 76). Fritidsgårdar fanns då på nästan alla orter i Sverige.

Under 1990-talet gjordes stora ekonomiska besparingar vilket gick ut över fritidsgårdarna och dess personal. Mellan 1993 och 1997 stängde över 200 fritidsgårdar. Kommunaliseringen av skolan under 90-talet gjorde dock att det blev enklare för kommunerna att samlat arbeta med alla frågor som rör barn och unga, däribland fritidsgården (SOU 2003:118, s. 77).

Malmö stad beskriver att dagens mål med fritidsgårdarna är att arbeta för en meningsfull fritid för unga, samt att deras personliga och sociala utveckling ska främjas. De listar fyra mål som fritidsgårdarna i Malmö ska utgå ifrån; alla i målgruppen ska känna sig välkomna, bryta synliga och osynliga barriärer i Malmö, utveckla verksamheten utifrån målgruppens behov samt bidra till att skapa en trygg miljö för unga Malmöbor (Malmö stad 2020b).

2 Tidigare forskning

Under detta avsnitt presenterar vi den forskning som tidigare gjorts kring fritidsgårdar och deras arbete. Denna del behandlar fritidsgårdarnas arbetssätt och vision nationellt. Dessutom inkluderar vi Nationella operativa avdelningens rapport och definition kring utsatta områden.

2.1 Fritidsgårdens arbete och vision

Forkby, forskare i socialt arbete, beskriver att arbetet med ungdomar har gått ifrån att enbart fokusera på kultur- och fritidsfrågor till att nu uppmärksamma ett helhetsperspektiv kring ungdomars situation. Vidare förklarar han att det går att se på samhällets arbete med ungdomar utifrån två linjer. Den ena fokuserar på åtgärder och förebyggande av negativ utveckling, den andra på att stärka ungdomar för att främja en positiv utveckling (Forkby 2008, s. 18; Olson 2008, s. 206). Dessa två synsätt beskriver författaren som en klassisk fråga inom arbetet med ungdomar. Det förebyggande arbetet riktar sig främst till ungdomar som kan komma att utveckla ett riskbeteende, och det främjande arbetet når en större målgrupp. I praktiken går dock de två perspektiven ihop och fritidsgården är ett exempel på en verksamhet som arbetar med båda (Forkby 2008, s. 19). Fritidsgårdarna utgår ifrån ett främjande perspektiv men når även i många fall ungdomar som har, eller riskerar att utveckla, ett riskbeteende. Fritidsgården lockar i många fall ungdomar som inte trivs i skolan eller som inte känner att de passar in i andra fritidsföreningar såsom idrotts- och kulturföreningar (ibid.). En helhetssyn på ungdomars liv, behov och situation behövs för att kunna arbeta för ungdomars utveckling och välmående, och med det behövs både det förebyggande och främjande perspektivet. Ungdomar vill ha och behöver en meningsfull fritid där de både kan utvecklas och ha roligt (Forkby 2008, s. 19ff).

Ambitionen med fritidsgårdarna i Sverige är att allt deltagande ska vara frivilligt och att ungdomarna ska få möjlighet att utveckla och ägna sig åt sina intressen. Fritidsgårdarnas arbete, aktiviteter och mål bör sträva efter att vara likvärdiga över hela Sverige (Mahoney, Stattin & Lord 2004, s. 554).

2.2 Fritidsgårdens betydelse i unga personers liv

Behtouis studie (2019, s. 341ff) visar att fritidsaktiviteter ger unga möjlighet att utveckla sina fysiska, sociala och intellektuella färdigheter. Dessutom kan barn och unga genom fritidsaktiviteter forma sin identitet, öka sitt självförtroende samt utveckla egenskaper såsom självdisciplin, grupparbete och ledarskap. Enligt Blomdahl kan fritidsaktiviteter delas upp i instrumentella och expressiva aktiviteter. Bland de instrumentella aktiviteterna finner vi föreningar och kulturskolor. Dessa aktiviteter kännetecknas av organisering och en tydlig målsättning. Motsatsen till de instrumentella aktiviteterna är de expressiva. De är mindre strukturerade, och utövarna kan själva välja när de vill delta i aktiviteten samt bestämma själva vilken aktivitet de vill ägna sig åt (Blomdahl et al 2017, s. 60). Flera studier visar att strukturerade, instrumentella, fritidsaktiviteter har en större positiv påverkan på ungdomar än expressiva aktiviteter. Hos ungdomar som utövar en instrumentell aktivitet går det att se förbättrade skolresultat, en minskad risk för alkohol- och drogproblematik och minskat kriminellt beteende (Fredriksson 2016, s. 21). Utövandet av expressiva fritidsaktiviteter kan däremot ha en negativ inverkan på ungdomars studieresultat (Behtoui 2019, s. 352). Sämre studieresultat hos unga är dessutom en riskfaktor för antisociala beteenden såsom kriminalitet och våld (Risisky et al 2019, s. 198).

I en amerikansk studie har Anderson, Sabatelli och Kosutic (2007) undersökt fritidsgårdens betydelse för barn och unga. Fritidsgårdarna samt liknande uppstyrda ungdomsprogram och aktiviteter kan främja prosociala beteenden, samt hämma riskbeteenden bland unga. De prosociala beteenden som lyfts i studien är positiva studieresultat, ledarskap och tolerans (Anderson, Sabatelli & Kosutic 2007, s. 346). Samma studie fastslår att några av de viktigaste faktorerna för att främja positiv utveckling för unga är att skapa möjligheter där de kan bygga stöttande relationer med andra, att erbjuda stimulerande aktiviteter, samt givande kontakt med personal för att främja deltagande i verksamheten (Anderson, Sabatelli & Kosutic 2007, s. 355). Å andra sidan menar Fredriksson att fritidsgårdar klassas som mindre strukturerade aktiviteter och därmed kan ge negativa konsekvenser för ungdomar (Fredriksson 2016, s. 22).

Fritidsgårdens arbete kan påverkas av ungdomarnas kultur och relation till varandra. Om ungdomarna påverkar varandra negativt och främjar ett beteende som kan ses som riskfyllt kan det vara svårt för fritidsgården att fullfölja sitt uppdrag. För ungdomar som riskerar att

hamna i ett destruktivt beteende är relationen till andra ungdomar av stor betydelse. Andra ungdomar kan ha inverkan på deras beteende i både positiv och negativ riktning. När de befinner sig på fritidsgården är det personalens uppdrag att se till att ungdomarna påverkar varandra på ett positivt sätt samt att skapa en plats där sådant beteende premieras (Forkby 2008, s. 41). I en annan amerikansk studie jämförs upplevelsen av trygghet i olika miljöer för unga som besöker fritidsgårdar. Där visas att ungdomar som uppger en hög grad av trygghet känner sig tryggare på fritidsgården än i skolan, även när dessa verksamheter är belägna i samma byggnad. Den procentandel som upplever stor trygghet på fritidsgården upplever ungefär samma trygghet i det egna hemmet. Andelen som angett att de aldrig känner sig trygga i hemmet är dubbelt så stor som andelen som aldrig känner sig trygga på fritidsgården. Resultatet visar att fritidsgården agerar som fristad för besökarna och att det där erbjuds möjlighet att skapa meningsfulla relationer med andra unga och inte minst trygga vuxna. Just relationsbyggande noterades som särskilt viktigt för verksamhetens framgång i att främja prosociala beteenden (Risisky et al 2019, s. 208ff).

2.3 Personalens betydelse och uppdrag för ungas utveckling

Många av de anställda på fritidsgårdar är folkhögskoleutbildade fritidsledare. Idealet av en fritidsledare är en ledare som är demokratisk, baserar ledarskapet på relationer samt innehar en reflekterande förmåga. Dessa tre egenskaper utgör grunden för vad en fritidsledare anses ha för uppdrag (Dahlstedt, Fejes & Ruschkowski 2019, s. 634f). För att kunna motverka de ibland negativa interna strömningar målgruppen kan ha krävs en förankrad identitet fritidsledaren kan luta sig mot och finna trygghet i. I relation och i samtal med andra får vi kunskap och lär oss om bland annat normer och värderingar. Vuxna, och i detta fall fritidsgårdens personal, har ett ansvar i att lyssna till och samtala med ungdomar om dessa ämnen. Det går även att se en ökning av detta behov hos ungdomar som inte kan vända sig till sin familj eller andra vuxna i sin närhet (Berggren 2008, s. 142). Genom en tydlig professionell identitet blir det även lättare för en personalgrupp att agera gemensamt och formulera gemensamma mål för just deras verksamhet och målgrupp. Detta möjliggör ett mentorskap och förmåga att vara en förebild, då fritidsledaren är en spegling av den värdegrund som fritidsgårdarna ska vila på (Dahlstedt, Fejes & Ruschkowski 2019, s. 640f). Därför blir fritidsgården en viktig plats för ungdomar där de kan skapa trygga och tillitsfulla relationer med de vuxna på plats (Berggren 2008, s. 142).

En av anledningarna till att fritidsgårdar kan påverka och hjälpa ungdomar att utveckla positiva egenskaper är just tillgången till kompetent personal. Personalens uppdrag omfattar både ett omsorgsperspektiv och ett utbildningsperspektiv, vilket kan ses som en kombination av familjens och skolans roll. Fritidsgårdar med låg vuxennärvaro ger däremot motsatt effekt. Dessa fritidsgårdar har i större utsträckning besökare med antisociala beteenden, som i sin tur kan ha negativ påverkan på andra ungdomar (Anderson, Sabatelli & Kosutic 2007, s. 348).

2.4 Utsatta områden och platsens betydelse

Ungdomars beteende, handlingar och utveckling kan påverkas av det område de bor och tillbringar tid i. Områden med hög andel fattiga samt hög grad av kriminalitet gör det svårare för ungdomar att undvika att utsättas för riskfyllda miljöer (Anderson, Sabatelli och Kosutic 2007, s. 347). Enrådsmyndigheten Delegationen mot segregation gjorde 2019 en rapport på uppdrag av regeringen om ungdomars utmaningar och möjligheter i socioekonomiskt utsatta områden. Individens bostadsområde tillsammans med familjen, är det som har störst påverkan på ungdomars livsvillkor (Delegationen mot segregation 2019, s. 4f). Rapporten visar även att barn och ungdomar som växer upp i ett område med låg socioekonomisk status löper större risk att misslyckas i skolan och får därmed färre möjligheter till arbete i framtiden (Delegationen mot segregation 2019, s. 17). Flera studier visar att barn och ungdomar som lever i ekonomiskt svaga områden har färre möjligheter att delta i fritidsaktiviteter (Behtoui 2019, s. 344; Fredriksson 2016, s. 23f). Detta gör att fritidsgårdarna har extra stor betydelse i de utsatta områdena, där det inte finns lika många organiserade aktiviteter efter skoltid (Anderson, Sabatelli & Kosutic 2007, s. 347). Dessutom kan det vara positivt att ungdomar får uppmuntran och motivation från annat håll än endast familjen, framför att när det gäller att närvara i skolan (Anderson, Sabatelli & Kosutic 2007, s. 355).

Riksrevisionen konstaterar i en rapport från 2020 att det finns brister i bedömningsarbetet av utsatta områden. Poliser som tillhör lokalpolisområdet gör skattningar av området som de sedan rapporterar till Noa, vilka i sin tur gör en bedömning av dessa skattningar.

Riksrevisionens rapport visar att skattningarna är subjektiva då de byggs på individuella uppfattningar snarare än objektiva fakta. Detta är dock något Noa är medvetna om men menar att bedömningen är viktig för framtida analys av dessa områden (Riksrevisionen 2020, s. 26).

En stor del av den forskning som gjorts kring utsatta områden är inriktad på de negativa konsekvenserna av att bo och leva i ett utsatt område. Desto mindre forskning har fokuserat på de tillgångar som finns i dessa områden. Ett exempel på en sådan tillgång är fritidsgården och andra organiserade ungdomsaktiviteter som kan främja utveckling och relationsbyggande hos unga (Anderson, Sabatelli & Kosutic 2007, s. 347).

3 Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt presenteras de tre teorier och begrepp som används i studien för att analysera och tolka den insamlade materialet. I förgrunden ligger Erving Goffmans teori om stigma. Denna teori ligger som basis för Loïc Wacquants teori om territoriell stigmatisering, något som inte fanns inkluderat i Goffmans ursprungliga tankar om stigma. Dessutom används det psykologiska begreppen prosocialt- respektive antisocialt beteende. Begreppen beskriver beteenden som främjar eller hämmar individens möjlighet till ett socialt hållbart liv. Antisocialt beteende omfattas av bland annat kriminella handlingar och missbruk.

3.1 Stigma

Att ha ett stigma innebär att individen innehar egenskaper som gör denne diskvalificerad från fullgod social acceptans. Det kan innebära social utfrysning, diskriminering eller att helt enkelt känna sig som "den andre". Den stigmatiserade egenskapen är något andra inte vill kännas vid och som mer eller mindre tydligt separerar den med ett stigma från gemene man. De olika sociala miljöer vi befinner oss i har också en konstruerad förväntan kring vad som väntas finnas i sagda miljö. När någon skiljer sig från detta är det något som snabbt kan läggas märke till och separeras från resten av gruppen. Allt stigma skapas i interaktionen mellan människor (Goffman 2014, s. 9ff). Den tillskrivna, oönskade egenskapen hos en individ används som förklaringsmodell för alla individens tillkortakommanden. I möten och sociala situationer där vi känner till en individs stigma skapas obehag för alla parter (Goffman 2014, s. 27f). Socialt accepterade individer vill utesluta den stigmatiserade individen för att skydda sig från det som denna representerar (Goffman 2014, s. 13).

Goffman skriver inledningsvis om tre typer av stigma; kroppsligt stigma, karaktärsstigma och stambetingade stigma. Det kroppsliga stigma innefattar fysiska attribut som inte överensstämmer med det som anses normalt. Karaktärsstigma fokuserar på individens negativa egenskaper. Stambetingade stigma, även kallade tribala stigma, inkluderar bland annat etnicitet, religion och nationalitet (Goffman 2014, s. 12). Vidare nämner Goffman hedersstigma. En person som besitter hedersstigma kan ses som en förebild när det kommer till att behandla stigmatiserade personer som normala. En person med hedersstigma kan ta på sig den stigmatiserades börda som sin egen. Dock betyder det inte att de nödvändigtvis blir accepterade av den stigmatiserade gruppen eller individen (Goffman 2014, s. 39).

När den stigmatiserade befinner sig med personer med samma stigma kan antingen gemenskap eller aversion skapas. Även något som först känns som gemenskap kan senare utvecklas till avsmak när individen inte längre vill kännas vid gruppen hen blivit tilldelad (Goffman 2014, s. 29f). Stigmatiserade grupper kan hitta sammanhang på flera olika sätt beroende på vilken faktor hos individen som är stigmatiserad. Att vara stigmatiserad innebär dock inte att personen har en inneboende tillhörighet till en grupp. Människor med social fobi har exempelvis mindre benägenhet att träffa andra i samma situation än någon som är stigmatiserad på grund av sin religiösa tillhörighet (Goffman 2014, s. 29f). Något som är viktigt att notera är att tillhörandet till en stigmatiserad grupp inte kräver någon sorts engagemang eller invigning från personen i fråga, utan denne associeras med andra personer med samma stigma utifrån social interaktion och stigmasymboler.

Stigmatiseringen kan även ta sig uttryck i vissa markörer eller symboler, antingen implicit eller explicit. Dessa markörer bär med sig social information som används för att definiera individen som bär dem (Goffman 2014, s. 52f). Beroende på sammanhang och övriga egenskaper kan en viss markör innebära både prestige och stigma. Exempelvis kan en persons rätta språkbruk vara en faktor för att vara del av gemenskapen i ett sammanhang, medan samma språkbruk kan vara en stigmasymbol i ett annat (ibid.). Utöver markörerna och symbolerna finns även det som Goffman kallar för desidentifikation. Dessa används för att ändra på den förutfattade bild som finns av stigmatiserade personer, och i stället lägga sig till med positiva egenskaper och attribut som premieras av andra. Målet med dessa desidentifikation är att medlemmar av stigmatiserade grupper ska kunna passera som socialt accepterade (Goffman 2014, s. 53).

De visa är en kategori av människor som inte är stigmatiserade, men som genom sitt sympatiska handlingsätt har fått förtroende av den stigmatiserade individen att hjälpa. Den stigmatiserade personen känner i många fall ingen skam i relation till de visa och behöver inte heller upprätthålla en fasad av normalitet, de visa kommer ändå se individen som vanlig (Goffman 2014, s. 36f). Goffman beskriver att innan en person tar sig an att hjälpa och stötta en stigmatiserad person har denne vanligtvis gått igenom en traumatisk händelse som haft stor påverkan på personen. Det krävs att den stigmatiserade personen accepterar och godtar hjälpen, det räcker inte bara att personen erbjuder hjälp för att klassas som en av de visa. De visa kallas även för hedersmedlemmar i de stigmatiserades grupp (Goffman 2014, s. 37). En person kan även ses som vis genom sin kunskap och sitt arbete med stigmatiserade personer. Ett exempel på detta är socialarbetaren som arbetar med att hjälpa en missbrukare och genom detta arbete får epitetet vis enligt Goffmans definition. Även yrkeskategorier som sjukvårdspersonal, polis och fritidspersonal kan komma i kontakt med stigmatiserade grupper såväl som icke-stigmatiserade (Goffman 2014, s. 38).

3.2 Territoriell stigmatisering

Wacquant har vidareutvecklat Goffmans teorier om stigmatisering och menar att det saknas en typ av stigma som fokuserar på bostadsområde. I sin studie lyfter han tre förklaringar för avancerad marginalisering, varav en omfattar territoriell fixering och stigmatisering (Wacquant 2009, s. 214). Wacquant menar att det i alla stora städer i västvärlden finns områden som har stora problem med bland annat kriminalitet och våld. Han lyfter Skandinavien som ett exempel där länderna har lyckats bra med arbetet mot marginalisering men att det trots detta finns territoriell stigmatisering (Wacquant 2009, s. 215). Det är värt att notera att Wacquants teori är från 2009 och mycket har förändrats i Skandinavien, inte minst i det svenska samhället sedan dess. 2015 års flyktingkris och med det en stor invandring till Sverige hade kunnat påverka Wacquants syn på hur Skandinavien och Sverige har lyckats med migrationen och arbetet mot marginalisering. Hur området ser ut i verkligheten och vilka som bor där har egentligen ingen betydelse. Fördomarna om området och dess invånare väger tyngre än verkligheten och de förutfattade meningarna svåra att ändra (ibid.). Wacquant menar att när områden som ses som utsatta med multipla socioekonomiska problem, står still i, eller har en negativ utveckling så utvecklas även utomståendes bild av området negativt. Ett sådant område blir än mer negativt bedömt när det redan existerade stigma sammankopplas

med fattigdom och etniciteter. Denna bild förstärks både nerifrån, genom interaktion mellan människor, samt ovanifrån av media och politiker. Även de boende i ett område kan ha en negativ bild av platsen och vill distansera sig själva från det. Den negativa bild som media, politiker och forskare målar upp av området kan göra att personer inte vill förknippas med den platsen (Wacquant 2009, s. 216).

Goffmans beskrivning av gruppstigma, eller stambetingande stigman, kan liknas vid territoriellt stigma i och med att stigmat kan överföras till andra i familjen samt finnas kvar i flera generationer. Dock kan territoriellt stigma enklare upplösas och upphöra genom att individen eller gruppen flyttar från platsen (Wacquant 2009, s. 214f). När ett område får en stämpel som en "no-go-zon" eller ett utsatt område kan det ge politiker och myndigheter skäl för att sätta in särskilda åtgärder. Dessa åtgärder kan leda till ytterligare marginalisering och påverka invånarna negativt (Wacquant 2009, s. 216f).

3.3 Prosocialt beteende

Prosocialt beteende är ett begrepp som innebär att en person innehar egenskaper såsom generös och empatisk, samt i stor utsträckning är villig att hjälpa andra (Psykologiguiden u.å.). Det prosociala beteendet kan ses i motsats till antisociala beteenden vilket definieras som handlingar som rör kriminalitet, droganvändning och ett aggressivt beteende (Sarnecki 2015, s. 113f). Vidare diskuterar Sarnecki prevention av brott och menar att en ökning av prosociala beteenden, samt färre tillfällen för att utöva antisociala beteenden, kan vara brottsförebyggande. Individen behöver få möjlighet till att utveckla ett prosocialt beteende. Detta kan ske genom att bland annat ha tillgång till utbildning, arbete och meningsfulla fritidsaktiviteter, även kontakt med andra människor och organisationer kan utveckla det prosociala beteendet (ibid.).

Organiserade fritidsaktiviteter där vuxna finns tillgängliga kan även det ses som en plats som utvecklar prosocialt beteende hos barn och ungdomar. Ungdomar som är aktiva i föreningar eller organisationer förekommer inte i brottsregistret i samma utsträckning som icke-aktiva ungdomar. Kopplat till fritidsgårdar menar författaren dock att det inte finns någon forskning kring korrelationen mellan fritidsgårdar och förebyggande av brott (Sarnecki 2015, s. 125). I en rapport från 1981 diskuteras sambandet mellan fritidsaktiviteter och ungdomars sociala liv.

Rapporten menar att fritidsaktiviteterna är en del i ungdomars utveckling av social förmåga och att om denna möjlighet till socialisering försvinner finns en risk att individerna utvecklar ett antisocialt beteende som kan leda till exempelvis kriminalitet (Persson 1981, s. 58). Trots att Sarnecki skriver om prosocialt beteende kopplat till kriminalitet och prevention av brott, kan det gå att anta att prosocialt beteende även minskar andra typer av riskbeteenden, såsom till exempel missbruk.

Trotter förklarar att antisocialt beteende kan utvecklas när en individ umgås med andra personer som har ett antisocialt beteende. De blir förebilder och belönar liknande beteenden som de själva har. Detsamma gäller motsatsen, prosocialt beteende. När en individ spenderar tid med personer med ett prosocialt beteende kan de bli influerade av dem, och själva utveckla ett sådant beteende (Trotter 2015, s. 67). Som professionell inom socialt arbete går det att arbeta utifrån en prosocial modell som innefattar att uppmärksamma och belöna prosocialt beteende (Trotter 2015, s. 101f). Författaren beskriver fyra punkter som den professionella kan utgå ifrån i arbetet med klienten; identifiera prosociala kommentarer eller beteenden, belöna dessa kommentarer eller beteenden, vara en förebild för prosociala beteenden och handlingar samt utmana antisociala eller kriminella beteenden. Belöning är viktigt för att få klienten att utveckla ett prosocialt beteende och beröm har visat sig vara det mest effektiva för att befästa dessa beteenden. Det uppmuntras att berömma klientens prosociala beteende ofta och frikostigt (Trotter 2015, s. 103ff). Ytterligare ett tillvägagångssätt för att få klienten att utveckla sitt prosociala beteende är att den professionella använder sig själv som förebild. Detta genom att agera på det sätt som denne vill att klienten ska vara och handla på (Trotter 2015, s. 108f).

Även att ifrågasätta och döma antisocialt beteende, exempel kriminalitet, kan vara ett sätt att få klienten att ändra och utveckla sitt beteende. Detta kan ta sig uttryck genom att den professionella tydligt tar avstånd från de antisociala kommentarer och beteenden som klienten uppvisar. Dock är det viktigt att den professionella visar förståelse för klienten för att behålla tilliten dem emellan. Det är viktigt att inte glömma bort att bekräftelse och beröm utvecklar en klient mer än bedömande och kritik. Detta innebär dock inte ett accepterade av beteendena (Trotter 2015, s. 110).

4 Metod

4.1 Val av metod

För denna studie har vi valt att genomföra en kvalitativ ansats i form av semistrukturerade intervjuer. Vi har valt semistrukturerade intervjuer för att kunna ringa in de områden vi vill få information om men samtidigt ge utrymme för respondenten att utveckla sina svar, samt att kunna inkludera egna vinklar och synpunkter. Bryman poängterar att det är viktigt att detta utrymme finns för att intervjuens riktning inte ska vara fast, utan flytande. Detta ger chans för den intervjuade att lägga egen tonvikt vid det personen tycker är viktigt. Semistrukturerade intervjuer ger respondenterna större chans att ge uttömmande svar (Bryman 2018, s. 561f). Syftet med metodvalet är att ta del av personalens upplevelser och erfarenheter av hur de arbetar på fritidsgården. I vår uppsats har vi undersökt det dagliga arbetet som utförs i verksamheterna i förhållande till området där fritidsgården ligger. Genom detta har vi även undersökt hur social utsatthet ser ut för fritidsgårdens målgrupp. Respondenterna kan själva styra sina svar utifrån våra intervjufrågor, vilket lämnat utrymme för oss som intervjuar att ställa följdfrågor (Bryman 2018, s. 563). Då respondenten fått utrymme till att prata fritt kan denne även inkludera fler infallsvinklar som vi skribenter inte har reflekterat över.

4.2 Urval

Urvalsmetoden för samhällsvetenskaplig forskning utgår i många fall från en organisation för att sedan gå vidare och söka efter respondenter (Eriksson-Zetterquist & Ahrne 2015, s. 40). På samma sätt har urvalet i denna studie gjorts. Vilken organisation som skulle undersökas, i detta fall fritidsgårdar, bestämdes innan urvalet av respondenter gjordes.

Det vanligaste inom kvalitativ forskning är att göra ett målstyrt urval, på samma sätt har även denna studies urval gjorts. Ett målstyrt urval innebär att respondenterna väljs utifrån målet med studien, och vilka som kan antas kan bidra med den information som behövs för att besvara forskningsfrågorna (Bryman 2018, s. 498). När vi hade bestämt oss för vad vi ville att studien skulle undersöka ville vi hitta respondenter som kunde tänkas ha information om ämnen (Nilsson 2014, s. 152). För denna studie innebar det att vi vände oss till och

intervjuade fritidsledare, eller person med likvärdig titel, som arbetar på en fritidsgård eftersom dessa verkar inom det område vi vill undersöka. Då studien vill besvara frågor kring fritidsgårdens dagliga arbete ansåg vi att personalen som faktiskt befinner sig på fritidsgårdarna var de som hade mest kunskap och information om detta. Detta gjorde att vi inte sökte efter att intervjua högre chefer eller politiker i fritidsnämnden. Varför vi valde att undersöka Malmös fritidsgårdar och inte fritidsgårdar i en annan stad, har delvis att göra med att Malmö är en storstad med många fritidsgårdar. Att Malmö har fler utsatta områden än andra städer gjorde oss dessutom intresserade av att undersöka just områdets betydelse. Utöver detta är vår geografiska närhet till Malmö en bidragande faktor i urvalet då det har varit lättare för oss att relatera till dessa områden och fritidsgårdar.

I denna studie har vi i det första skedet kontaktat sektionschefer som ansvarar för en eller flera fritidsgårdar. Information om sektionschefer samt kontaktuppgifterna har inhämtats från Malmö stads hemsida. Att kontakta sektionscheferna, och inte personalen direkt, berodde på att det inte fanns kontaktuppgifter till de som arbetar på fritidsgårdarna. Vi bad därför sektionscheferna att vidarebefordra vår intervjuförfrågan till sin personal. I vissa fall har vi fått kontaktuppgifter till personalen via sektionschef, så att vi kunnat kontakta personalen direkt själva.

Vi kontaktade alla sektionschefer för fritidsgårdar i Malmö och hade som mål att intervjua en person från varje fritidsgård. Antal respondenter blev färre än vårt initialt satta mål, dock har vi inte som syfte att jämföra alla fritidsgårdar (Bryman 2018, s. 506), utan vill ha en bild av hur personalen ser på verksamheten, området och social utsatthet. Vi har under hela studiens gång varit öppna för att mer empiriskt material kan tillkomma, och vi har inte satt något definitivt slutdatum för denna insamling. Det var svårt att anta efter hur många intervjuer som vi skulle nå mättnad (Bryman 2018, s. 508).

4.3 Tillvägagångssätt

Initialt syftade studien endast till att undersöka fritidsgårdar i Malmös utsatta områden. Relativt snabbt insåg vi dock att urvalet blev mycket begränsat, och därmed även möjligheten till att få ett tillfredsställande antal respondenter. För att minska risken för detta valde vi att utöka urvalet så att alla Malmös fritidsgårdar var inkluderade. Detta ledde till att vi ändrade

syfte från att endast undersöka betydelsen av att bedriva fritidsgård i ett utsatt område, till att undersöka den geografiska platsens betydelse för verksamheten oavsett rykte eller konstruerad uppfattning av området. Alltså inkluderade vi alla Malmös kommunalt bedrivna fritidsgårdar i vårt slutgiltiga urval.

Vi genomförde intervjuer som utgick ifrån vår tidigare skapat intervjuguide som innehöll få och konkreta frågor för att få med de huvudsakliga teman vi har velat undersöka. Våra intervjuer har i första hand skett över videolänk på grund av Covid-19, och med en enskild respondent vid varje intervjutillfälle. Båda uppsatsens skribenter har i största möjliga mån närvarat vid varje intervju. Dock är det bara en samtalsledare per intervju för att få en tydligare kommunikation med respondenten.

När materialet var insamlat påbörjades analysarbetet där transkribering samt kodning gjordes först. Alla intervjuer via videolänk samt telefon spelades in efter inhämtat samtycke och efter varje genomförd intervju transkriberades dessa. Transkriberingen förbereder materialet så att det går att koda och sedan analysera (Lindgren 2014a, s. 31). När materialet transkriberats kunde vi börja koda och hitta återkommande teman i intervjuerna. Med hjälp av kodning fås en mer lättillgänglig översikt över materialet (Lindgren 2014b, s. 45). För de svar som inkommit via mejl kodades de direkt i sin ursprungliga form. Kodningen baserades på ett antal teman vi ville tydliggöra för att använda i studiens analysdel (Lindgren 2014b, s. 48). Samma teman kodades genom alla intervjuer. Ett av våra kodade teman var "personliga erfarenheter" som agerade tema för sådant som vi upplevde relevant men som inte direkt gick under annat tema, samt för att inte bara kunna koda gemensamma erfarenheter utan också fånga upp upplevelser som är unika för enskilda respondenter.

4.4 Metodens tillförlitlighet

Bryman (2018, s. 467) hänvisar till Lincoln och Guba (1985) som har etablerat två grundbegrepp att använda för att bedöma tillförlitligheten i kvalitativ forskning; tillförlitlighet och äkthet. Dessa används som alternativ till reliabilitet och validitet som vanligtvis används inom kvantitativ forskning.

Äkthet, även kallad autenticitet, beskrivs med hjälp av flera kriterier; rättvis bild, ontologisk autenticitet, pedagogisk autenticitet, katalytisk autenticitet och taktisk autenticitet. Katalytisk och taktisk autenticitet handlar om att ställa sig frågan om undersökningen har gjort att deltagarna kan förändra sin situation, och har möjligheter att skapa förändring. Ontologisk autenticitet innebär att deltagarna själva ökar sin förståelse för den situation och miljö de befinner sig i och pedagogisk autenticitet är att deltagarna får förståelse för hur personer omkring dem uppfattar samma miljö och situation. Slutligen betyder rättvis bild att studien ger en rättvis bild av de personer samt de åsikter som studeras (Bryman 2018, s. 470).

Då respondenterna har fått stort utrymme att reflektera och resonera kring sin arbetsplats utifrån de frågor vi ställt kan de ha ökat sin förståelse för den egna situationen, alltså påverkat den ontologiska autenticiteten. Detsamma gäller den pedagogiska autenticiteten, en reflektion kring målgruppen på fritidsgården kan öka personalens förståelse för de som tar del av verksamheten. Att ge en rättvis bild av de personer vars åsikter som tas upp i studien är viktigt. Vi har dock valt att inte presentera våra respondenter med namn, vilket även gör att åsikterna som presenteras i studien inte kan kopplas till en specifik individ. Vi är måna om att våra respondenter ska kunna tala fritt i den utsträckning de vill. Vi har av denna anledning även valt att inte koppla respondenterna till sin respektive arbetsplats. Därmed sänks förhoppningsvis risken att respondenterna censurerar sina svar på grund av risk för repressalier eller att röja anonymiteten för övrig personal och ungdomarna som besöker verksamheten. Vi är heller inte ute efter skillnader mellan enskilda fritidsgårdar eller information om personalen utan hur våra frågeställningar relaterar till områdena fritidsgårdarna befinner sig i och verksamheten som bedrivs. Genom att vara ensam respondent i en intervju minskar risken att påverkas, eller bli avbruten av andra respondenter. Detta ger respondenten större utrymme att återge sina personliga erfarenheter för den som intervjuar.

Även begreppet tillförlitlighet delas in i olika kriterier. Trovärdighet innebär att studien följer de regler som finns gällande att bedriva forskning samt att resultatet av forskningen meddelas till respondenterna så att de kan bekräfta att forskarna har uppfattat det undersökta fenomenet på rätt sätt (Bryman 2018, s. 467). Överförbarhet handlar om hur pass överförbart resultatet är till en annan miljö och situation. Pålitlighet innebär att det ska finnas en tydlig redogörelse för hela studiens process och att andra forskare senare kan granska studien. Det sista delkriteriet, möjlighet att styrka och konfirmera, förklaras som att forskaren inte ska låta egna värderingar

eller teoretisk inriktning påverka resultatet eller forskningsprocessen. Vi har redovisat för vår forskningsprocess så att andra enkelt ska kunna granska studien, detta för att uppnå kravet för pålitlighet. Vi har under hela forskningsprocessen reflekterat över våra egna åsikter och förutfattade meningar så att vi håller oss neutrala till resultatet (Bryman 2018, s. 468).

Vi har reflekterat över om det påverkar tillförlitligheten att båda skribenter är närvarande vid intervjutillfällena. Detta eftersom det kan vara svårare för respondenten att förhålla sig till två intervjuare. Efter övervägande har vi dock kommit fram till att vårt tillvägagångssätt inte har påverkat materialinsamlingen avsevärt. Detta eftersom vi haft ett färdigt frågebatteri, samt att när båda skribenter är närvarande vid intervjuerna hjälps vi åt att hålla respondenternas förutsättningar så lika som möjligt. Eftersom vi har genomfört våra intervjuer digitalt har vi fördelen att det kan finnas mer utrymme för flexibilitet i tidsplanering då vi inte behövt räkna in eventuell restid, bokning av rum eller liknande för att genomföra intervjun. En tydlig nackdel är att det kan vara svårare att få respondenten att slappna av och prata fritt och spontant, särskilt om personen inte är van vid att delta i videomöten. För ökad bekvämlighet och tillgänglighet för våra respondenter erbjöd vi därför telefonintervjuer samt mejlintervjuer för dem som önskat detta. Vi har bearbetat materialet på samma vis oavsett hur insamlingen gått till.

4.5 Förförståelse

Att reflektera kring vår förförståelse om ämnet innan vi analyserar vårt material är sunt för att kunna behålla en kritisk syn på materialet. Vi gör detta för att uppmärksamma våra egna antaganden om verksamheterna, målgruppen eller annat som kan påverka vår uppfattning av materialet. Genom att göra detta kan materialet analyseras så rättvist som möjligt utifrån respondenternas berättelser. Livserfarenhet och andra tidigare erfarenheter av målgruppen, de vi ska intervjuar eller områdena vi studerar kan påverka vår analys (Bryman 2018, s. 471). Det är vanligt med så kallad *confirmation bias*, det vill säga att leta efter uppgifter som bekräftar den egna uppfattningen. Detta riskerar att göra så att materialet blir felaktigt presenterat (Bryman 2018, s. 467). Våra politiska åsikter, uppfattningar om social utsatthet och självklart socionomprogrammets inverkan på vår världsbild är något att ha i åtanke genom hela uppsatsprocessen. Vi fick kontakt med våra respondenter enbart utifrån deras yrkesroller och har därför ingen relation till dem utöver våra intervjuer. Detta benämner Bryman som

metodologisk självmedvetenhet. Att genomgående göra sådana reflektioner minskar risken för metodologiska brister, och chansen ökar för att vi ska få syn på dessa så snart de uppstår (Bryman 2018, s. 471).

4.6 Forskningsetiska överväganden

Vid det etiska övervägandet har vi utgått ifrån de fyra krav som beskrivs i Vetenskapsrådets forskningsetiska principer; informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet (Vetenskapsrådet u.å., s. 6; Lind 2019, s. 166f). För att säkerställa att informationskravet uppnås har information om studien, syfte och mål att skickas ut i samband med intervjuförfrågan. Även för samtyckeskravet ges information innan intervjun påbörjas att respondenten har möjlighet att avbryta sin medverkan när som helst utan konsekvenser. Dessutom gör vi en förfrågan om samtycke kring inspelning av intervjuerna.

För konfidentialitetskravet kommer person- och kontaktuppgifter endast kunna ses av oss. Respondenterna kommer vara anonyma och inte kunna kopplas ihop med respektive fritidsgård i studien. Även om vi undersöker specifika fritidsgårdar i Malmö, samt utsatta områden kommer inte dessa nämnas särskilt i relation till respondenterna. De utsatta områdena från Nationella operativa avdelningens lista kommer att presenteras men efter det inte kopplas ihop med materialet. Vid behov samt för tydlighet kommer specifika områden markeras som [Utsatt område] eller [Icke utsatt område] i citat från respondenterna. Om det kan antas att av respondenterna nämnda områden inte direkt kan kopplas till den personen eller verksamheten denne arbetar på kommer dessa skrivas ut så som de sades i intervjun. Vi kommer inte nämna vilka fritidsgårdar som ingår i vårt material. Respondenterna kommer citeras som "respondent X", där X ersätts av en bokstav beroende på ordningen de citeras i studien. Alltså kommer inga respondenters respektive arbetsplatser nämnas. Detta är enligt den forskningsetiska principen kring konfidentialitetskrav där det framgår att varje respondents identitet ska skyddas i så stor mån som möjligt (Vetenskapsrådet u.å. 12f).

Nyttjandekravet innebär att de uppgifter som samlas in endast får användas för denna studie (Bryman 2018, s. 171). Alla uppgifter samt inspelningar kommer att raderas då de inte längre behövs för studien.

Vi har även resonerat kring om eller på vilket sätt studien samt intervjuerna kan inskränka på respondenternas privatliv, eller om deltagarna kan skadas av sin medverkan (Bryman 2018, s. 170). Vi kommer inte att be någon respondent lämna ut någon personlig information för studiens räkning, och särskilt eftersom respondenternas verksamhet riktar sig till omyndiga personer kommer inte heller information om dessa efterfrågas. Om en situation uppstår där en respondent spontant delger information som kan anses känslig eller privat om sig själv eller en ung person som ingår i deras verksamhet, kommer denna information inte behandlas i studien. Detta eftersom vi valt att vända oss till verksamhetens personal, samt att vi inte kommer inhämta något samtycke från verksamhetens deltagare eller deras vårdnadshavare kring medverkan i studien. Verksamhetens målgrupp är inte genom sitt deltagande i verksamheten en skyddad grupp utan är en skyddad grupp genom sin ringa ålder. Deltagandet i fritidsgårdarnas verksamhet är helt frivilligt och drivs i offentlig regi.

5 Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras de resultat som inhämtats från intervjuer med respondenterna A, B, C, D, E, F och G. Respondenterna A, D, F, samt G arbetar i utsatta områden. Redan under vår urvalsprocess såg vi hur stigmatiseringen tar sig uttryck i vardagen. En av våra tillfrågade respondenter som arbetar i ett utsatt område avböjde intervju på grund av att hen inte ville bidra vidare till en negativ bild av området. Detta fick oss att rannsaka vår ingångsvinkel till ämnet och vidare överväga våra val under resten av skrivprocessen för att kunna förhålla oss neutrala i bedrivandet av studien. Resultatet från genomförda intervjuer tolkas i detta avsnitt med stöd av tidigare nämnda teorier och begrepp. Både resultat och analys presenteras löpande genom detta avsnitt och är uppdelat i fyra delar. De fyra delarna behandlar resultat och analys kring mål och organisering, målgruppen, personalens arbete samt hinder och utmaningar.

5.1 Mål och organisering

Vi vill till en början redogöra för hur respondenterna ser på fritidsgårdens verksamhet och hur den kan påverka ungdomarna som besöker platsen. Respondenterna var eniga i sina svar kring fritidsgårdens betydelse, det är en viktig plats för många barn och unga. Flera respondenter

uppger att deras besökare ser fritidsgården som en trygg plats. Respondent A uttrycker detta i sin intervju:

En av de viktigaste sakerna med en fritidsgård, är att bedriva en verksamhet som är en trygg zon för ungdomarna, de brukar själva kalla det för sitt andra hem.

Respondent A

Enligt respondenterna blir fritidsgården en slags multiarena där unga personers ambitioner får levas ut, vare sig ambitionen är att starta ett band, utveckla konstnärliga färdigheter eller bara spela tv-spel. Personalen finns på plats för att stötta ungdomarna under deras fritid och kan även agera mentorer och föra diskussioner kring viktiga ämnen i de ungas liv. Enligt flera respondenter arbetar personal för att skapa en meningsfull fritid för ungdomarna och gör detta både på plats på fritidsgården och under utflykter till andra platser. Att delta i verksamheten på fritidsgården samt de aktiviteter som anordnas utanför fritidsgården är kostnadsfritt. Fritidsgårdarna öppnar på eftermiddagarna efter skolan är slut och håller öppet till sent på kvällen, de flesta har även öppet på lördagar. Fritidsgårdarna driver även aktiviteter och läger under skolloven, ibland tillsammans med andra aktörer, som till exempel lokala idrottsföreningar. Detta är, enligt flera respondenter vi talat med, mycket uppskattat bland målgruppen då många kommer i kontakt med sådant som inte finns naturligt i deras miljöer, såsom viss kultur, naturupplevelser eller att åka till andra städer. Till exempel påpekar respondent B att:

Man får testa på aktiviteter som man aldrig nånsin får göra med sin familj, för att det inte finns pengar. Så det är väl ett positivt perspektiv på fritidsgårdar och ungdomarna.

Respondent B

Ett stående mål för samtliga fritidsgårdar är att kontinuerligt locka fler unga att delta i verksamheten. Detta görs genom att besöka skolor och visa upp sin verksamhet, ha fältarbetare i området samt lära känna de unga som rör sig där. Vikten av detta understryks av respondent C i en av våra enskilda intervjuer:

Uppsökande verksamhet gör vi under dagen när de går på skolan ungdomarna och då besöker vi dem under rasttiderna, [...] och så patrullerar man runt, träffar ungdomar ser vad de hittar på, pratar med dom. Marknadsför oss under tiden också om de inte känner till fritidsgården.

Respondent C

Alla kommunala fritidsgårdar har också egna konton på Instagram där de sprider information om aktiviteter, öppettider samt visar det dagliga arbetet i form av bilder och videor. Att på dessa sätt göra verksamheten och information om denna lättillgänglig för unga bidrar till en transparens som kan göra det lättare för unga att ta steget att besöka fritidsgården.

På fritidsgården arbetar personer med olika utbildningar och bakgrunder. I personalen finns bland andra socionomer, beteendevetare och fritidsledare. I den dagliga verksamheten arbetar personalen med de unga som besöker fritidsgården, samt planerar och utvecklar fritidsgårdens pågående arbete. Det finns också personal som arbetar uppsökande och besöker skolor samt rör sig i närområdet för att träffa de unga som bor där. De unga har stort inflytande över verksamhetens aktiviteter, något som är viktigt för att locka besökare till fritidsgården. Att få möjlighet att önska, planera och genomföra aktiviteter de själva valt kan bidra till att nå verksamhetens mål om att erbjuda unga en meningsfull fritid.

Fritidsgården och dess personal har pågående kontakt och samarbete med skolorna i närområdet, socialtjänsten och områdespolis. En del av de barn och ungdomar som besöker fritidsgården går i skolan i närområdet och har därmed en geografisk närhet dit. Ett samarbete med skolan kan innebära att visa upp fritidsgårdens verksamhet, att stötta i problematisk skolfrånvaro eller skolsituation över lag samt utföra fältarbete för att möta unga i anslutning till skolan. Respondent F uppger att barn som inte alls fungerar i skolans miljö kan fungera utmärkt på fritidsgården. Respondenten berättar vidare att de har haft enskilda elever på fritidsgården på förfrågan av skolan. Då har lärare kunnat komma dit och bedriva viss undervisning med eleven där. Respondenten tror att framgången ligger i att kunna erbjuda eleven trygghet och kärlek och menar att det är genom detta man kommer längst. Den trygghet som inte finns i skolan kan finnas på fritidsgården. Att kunna erbjuda sådana här alternativ tycker respondenten är positivt för alla inblandade. Att fritidsgården finns som ett ytterligare alternativ till hemmet eller skolan kan hjälpa många unga som inte känner att de mår bra i de två sistnämnda.

Personalen på fritidsgården är vid behov även i kontakt med socialtjänsten. De gör orosanmälningar vid oro för unga och kan även agera uppgiftslämnare vid annans orosanmälan eller andra ärenden hos socialtjänsten. Fritidsgårdarna har ingen samordningsplikt men deltar ofta i möten med socialtjänsten.

Närområdets poliser har löpande kontakt till fritidsgården i området och känner till både personal och de unga som kommer dit. Respondenterna har i de flesta fall en positiv bild av de poliser som arbetar i närområdet och de anser att det är viktigt att ungdomarna vet vilka dem är. Fritidsgården arbetar för ett gott samarbete med polisen. Respondenter berättar om att polisen bjuds in till grillkvällar, pingisturnering och att flera ungdomar har direktnummer till de poliser som arbetar i området, och kan dessutom ringa om det uppstår problem. Trots det relationsbyggande arbetet mellan polisen och besökarna på fritidsgården finns det vissa brister i polisens bemötande vilket respondent D berättar om:

Och även om våra områdespoliser är bra så är det långt ifrån alla som är det. Jag har själv suttit med polisen när de gjort anmälningar på kollegor på grund av hur de hanterat våra ungdomar. Då har ungdomarna kommit blåslagna, de är minderåriga under 15, de måste ha en representant från socialtjänsten från barnavdelningen som sitter med på förhör men många gånger har det absolut inte skett.

Respondent D

På grund av detta finns det ungdomar som har en negativ inställning till polisen. Denna inställning kan dels bero på att de unga i vissa fall är kriminella eller rör sig i kriminella kretsar, ibland är det en allmän misstro till myndigheter, eller en oro kring vad som kan hända i kontakt med polisen. Som respondenten uppger finns det poliser som inte hanterar dessa unga på ett godtagbart eller ens lagligt vis. Detta är ett stort problem då detta kan reflekteras på hela poliskåren. De ungdomar som har negativa erfarenheter av polisen, såsom de som respondenten berättar, kan av förklarliga skäl ha en misstro till poliskåren som helhet.

5.2 Målgrupp

I intervjuer uppger flera respondenter att det finns en typisk besökare som kommer till deras verksamheter. Många unga lever i någon form av social utsatthet och vare sig det är fattigdom, familjeproblematik eller ett riskfyllt umgänge så representerar denna grupp den typiska fritidsgårdsbesökaren. Enligt fritidsnämnden är de flesta av fritidsgårdarnas besökare från socioekonomiskt utsatta områden (Malmö stad 2019). Respondenterna är tydliga med att poängtera att det också finns en variation bland besökarna i form av åldrar, bakgrunder och bostadsområden. En del av respondenterna berättar att deras uppdrag, förutom att skapa en

meningsfull fritid, också kretsar mycket kring att samtala kring social utsatthet eller ha kontakt med myndigheter i relation till barn och familjer.

Ungdomar som besöker fritidsgårdar är påverkade av social utsatthet i relativt hög grad (Malmö stad 2019). En respondent hänvisar till en rapport från Rädda Barnen som visar att 25% av Malmös barn lever i barnfattigdom. I intervjuerna berättar två respondenter om hur svåra familjeförhållanden, svår skolgång eller en otrygg boendesituation är problem som respondenterna känner igen bland de unga som besöker fritidsgårdarna:

Lite blandade olika utsatthet de utsätts för. Det är den ekonomiska aspekten, sociala aspekten, rasism får man ju väldigt ofta stöta på när vi är ute på olika utflykter, både inom och utanför Malmö. Trångboddhet är ett väldans problem, så att det finns ett antal olika problem eller utsatthet som befinner sig i.

Respondent D

Det är mycket skolfrånvaro som man pratar om, försöka motivera ungdomarna till att gå till skolan. Det är ju mycket familjeproblematik som man får diskutera eller orosanmäla, mycket prat om pengar, men på gott och ont kan man väl säga, att det är just status och ha pengar. Det är ju en jätteständig diskussion.

Respondent B

Social utsatthet kan även ses ur ett bredare perspektiv, som ungdomarna själva har svårt att påverka. Att vara nyanländ, ensam eller med familj, är en utsatthet i sig som utöver det dessutom ofta innebär den övriga utsatthet respondenterna ovan beskriver. Att ha begränsade språkkunskaper, lära sig om ett nytt samhälle och försöka etablera sig på arbets- och bostadsmarknad är svårt nog att hantera som vuxen. Värt att notera är att det finns många situationer som kan leda till att familjen inte lyckas etablera sig i samhället, och inte bara att vara ny i Sverige. Barn i dessa familjer blir en sorts medpassagerare i navigeringen av det svenska samhället. Barn har en mycket begränsad möjlighet att påverka dessa omständigheter. Den enda aspekten de i någon mån själva kan påverka är sin egen skolgång, och även den är reglerad av skolplikten och många krav på lärande. En respondent, som inte jobbar i ett utsatt område, vill ändå poängtera att det trots detta finns social utsatthet bland fritidsgårdens målgrupp. Trots att hen inte upplevde så mycket "stök" noterade hen ändå en social utsatthet:

Jag tänker framför allt på den utsattheten som kommer med att familjen inte kommit in i samhället av olika anledningar, utanför bostadsmarknaden och arbetsmarknaden. Det är liksom såna saker att man inte riktigt får det stödet man behöver från skola och fritidsgård, det är de sakerna jag framför allt noterade.

Respondent E

Som de tre citaten ovan visar så finns det en social utsatthet bland alla medverkade fritidsgårdars målgrupper oavsett om de är belägna i utsatta områden eller inte. Fritidsgården kan inte styra vilka de har som besökare, och onekligen kommer personalen ofta i kontakt med unga som har någon erfarenhet av social utsatthet på något vis.

Fritidsgårdarna är utspridda över hela Malmö där varje område präglar fritidsgården på olika sätt beroende på områdets behov, läge och situation. I intervjuerna har det framkommit att var fritidsgården är belägen påverkar verksamheten och dess besökare. En del fritidsgårdar besöks nästan enbart av personer från närområdet, medan andra har besökare från hela Malmö.

Respondent B beskriver nedan hur det ser ut på fritidsgården där hen jobbar:

Det är ju extremt blandat på våran gård, vissa gårdar har ju så specifikt, vilket ni kanske kommer märka. Men [andra fritidsgårdar] har ju kanske sådär kanske 70% från det egna området sådär men här är det nån form av mötesplats, det är verkligen över hela stan. [...] Det är mycket Västra hamnen, mycket Rosengård, mycket Lindängen. Men det är också överallt, men de hör man ofta, de tre.

Respondent B

Som vi ser i exemplet ovan har respondent B uppfattningen att andra fritidsgårdar främst har besökare från närområdet, och att den fritidsgård hen jobbar på har ungdomar från hela Malmö. Respondenten resonerar vidare och menar att fritidsgårdens läge, med goda kommunikationer med buss och tåg kan ha betydelse då det är lätt för ungdomarna att ta sig till fritidsgården. Fritidsgården blir genom detta även mer synlig än de fritidsgårdar som inte ligger lika centralt.

Att andra fritidsgårdar främst har besökare från sitt närområde framgår även av respondenter från andra fritidsgårdar. Flera av de vi intervjuar berättar att de som kommer till fritidsgården främst är ungdomar som bor i närområdet eller närliggande stadsdelar. Många fritidsgårdar ligger i nära anslutning till grundskolor och blir således en naturlig plats för unga att komma till efter skoldagen är slut. Under vardagarna spelar även tiden roll, det tar tid att åka iväg

någonstans och då blir det för många ett mer tillgängligt alternativ att helt enkelt ansluta sig till den fritidsgård som ligger närmast.

Unga i olika områden har i många fall en tydlig identitet kopplad till var de kommer ifrån och befinner sig i. En person kan bli tilldelad - eller skapa en egen - identitet som de egentligen inte vill ha eller känner igen sig i. En respondent talar om att ungdomar kan "bli sitt område" genom att andra utomstående tillskriver dem egenskaper utifrån deras bostadsområde eller socioekonomiska status. Detta beskriver ytterligare en respondent och menar att de ungdomar som besöker fritidsgården är medvetna om den bild som projiceras på dem.

"Jag är från [utsatt område], jag ska vara på ett visst sätt", eller att "Vi måste bete oss på ett visst sätt" och efter en viss stund så blir det att du antar att jag ska bete mig kriminellt med attityd, uppkäftig, otrevlig och då kommer jag göra det efter ett tag också.

Respondent D

För att förändra de egenskaper som anammats genom andras bild av en kan personer i deras närhet vara till hjälp. I interaktion med andra kan beteenden både förstärkas och försvagas. Prosociala beteenden främjas hos en individ när denne umgås med personer som har eller förespråkar ett sådant beteende (Trotter 2015, s. 67). Fritidsgårdens personal kan fungera som förebilder för fritidsgårdens besökare, inspirera och uppmuntra de unga till personlig utveckling, att skapa sig en egen identitet. Personalen känner ungdomarna väl då de i många fall återkommer till fritidsgården under flera års tid. En respondent menar att det är det bästa sättet att kunna hjälpa de som kommer till fritidsgården. Att kunna ha långtgående kontakt, från ung ålder är en framgångsfaktor.

Även i områden som inte är utsatta kan en känsla av identitet kopplad till området skapas. Respondent E jobbar i ett område som inte är utsatt men där det ändå finns tydliga tankar om vad området innebär. Identiteten som kopplas samman med området verkar främst vara skapad nerifrån, alltså från invånarna själva. Samhörigheten är en drivande faktor till att sådana gemensamma identiteter skapas. Genom att konkretisera vad gruppen har gemensamt och utforma identiteten utifrån detta kan det bildas en känsla av styrka för gruppen.

Det betyder ju att det finns en viss kultur bland barnen och ungdomarna en viss typ av samhörighet att bo i ett område som [icke utsatt område]. Som sagt, det är inte bara invandrare som bor i [icke utsatt område] men en stor del som är det, uppemot hälften, ibland mer. Många ungdomar och barn har samma typer av bakgrund, med det menar jag att de har samma typer av erfarenhet av att vara svenska medborgare på olika sätt. Eller att leva i Sverige på olika sätt. De kommer från familjer som har mer gemensamt med andra där, än utanför [området] så att säga. Så att med det kommer en kultur, ett sätt att bete sig, ett sätt att prata, som liksom inte går att undkomma eller kanske inte vill undkomma, men det kommer ju in i fritidsgården också såklart.

Respondent E

Den skapade identiteten kan betyda olika saker för unga i olika situationer. Den samhörighet som respondent E menar finns i vissa områden kan vara viktig för att finna gemenskap, trots social utsatthet och en kombination av stigman. Att ha en identitet som delas med andra i samma situation och liknande erfarenhet är för många en avgörande del i att växa upp i ett utsatt område eller i en på annat sätt utsatt situation. I avsaknad av förebilder skapas beteendemönster kring att vända det som andra tycker är negativt till något som för dem är positivt. Detta beteendemönster kan också användas för att hämma utvecklingen. Detta tydliggörs av respondent D som beskriver att ungdomarna projicerar egenskaper på sig själva utifrån de negativa förväntningar som finns på området de bor i. Orken att motbevisa eller överträffa förväntningar tar ibland snabbt slut och kvar finns alternativet att leva upp till de negativa förväntningar som finns. Det kan vara ett lättare val för unga att passa in i den stigmatiserade bilden av dem. Att dessutom försöka att ensam skilja sig från den stereotypa bilden är ett nästintill omöjligt uppdrag, särskilt som ung.

5.3 Personalens arbete på fritidsgården

För barn och unga kan fritidsgården få en större funktion än bara en plats för att träffa kompisar. Fritidsgårdens verksamhet är öppen för alla, oavsett situation. Alla aktiviteter som erbjuds via fritidsgården är gratis, vilket gör att många av de unga får uppleva och pröva sådant de annars inte skulle ha råd med. Resor till andra städer eller att ta en ridlektion är för många inte möjligt för familjen att finansiera. Fritidsgården blir för dessa personer inte bara en uppehållsplats utan också en möjlighet att fylla sin fritid med aktiviteter som dessutom genomförs med andra unga. Att kunna ha samvaro med andra unga är en viktig del för många av fritidsgårdens besökare. Detta syns inte bara genom deltagande i organiserade aktiviteter

utan också i de vardagliga samtalen. Flera respondenter berättar att de unga har mycket att diskutera och många frågor kring sina situationer. De vill lära sig om hedersproblematik, vill diskutera kriminalitet och hur man tjänar egna pengar.

På gruppnivå då är det mer hela tiden samtal, gruppsamtal med dom. Hedersproblematiskt tänkande om man säger så. Tyvärr lever det en hederskultur bland vissa utav våra ungdomar och det är en fight och en diskussion vi får ta dagligen och även om det inte sker saker så är det en diskussion vi väljer att ta dagligen, för att de ska få med sig den tanken och förhoppningsvis kanske nåstans göra någon liten skillnad

Respondent D

Genom sådana diskussioner kan normer för gruppen skapas eller förändras. Personalen kan genom deltagande och observation av dessa diskussioner utmana de normer och regler som finns inom gruppen. Det respondenterna berättar speglar ett gruppklimat som kan bli både negativt och positivt. Likväl som att de kan stötta varandra i svåra situationer eller bidra till att bryta normer, kan också skadliga normer skapas eller förstärkas. För att förhindra en negativ utveckling är det viktigt att de vuxna är delaktiga i ungdomarnas umgänge på fritidsgården samt att fritidsgården erbjuder organiserade och meningsfulla aktiviteter (Persson 1981, s. 58). Då personalen i många fall fungerar som förebilder för ungdomarna på fritidsgården är det bra att de själva reflekterar över sina värderingar och åsikter. Det är även positivt om personalen har arbetat fram tydliga, gemensamma värderingar kring vad de vill föra vidare till ungdomarna.

Jag vill säga att det finns en enorm vinst i att i personalgruppen pratar svinmycket om värderingar, om ens egna värderingar, och stöta och blöta dom, och ha högt i tak. Jag tror att det är viktigare än utbildning. Nä, men jag tror att det är fruktansvärt viktigt. För det speglar sig till ungdomarna. Om vi har stött och blött och kommit fram till vad som känns vettigt så kommer det påverka ungdomarna.

Respondent B

Det finns en stark vilja bland personalen att inspirera ungdomarna och uppmuntra till positiva värderingar. Trots denna vision är det svårt att nå alla ungdomar. Flera fritidsgårdar har besökare som befinner sig i kriminella kretsar eller påverkas av andra antisociala beteenden, som till exempel droganvändning. En respondent berättar att personer som tillbringat mycket

tid på fritidsgården som unga, och idag befinner sig i olika typer av kriminalitet, fortfarande uppskattar fritidsgårdens arbete och dess personal.

Jag har sprungit på några barn och ungdomar som vi inte lyckades med. De finns ju tyvärr och det hemska är att man belyser det inte särskilt mycket i samhället idag. Men där är ju jättemycket, jättestarka krafter som kämpar emot egentligen det vanliga livet, den vanliga skolgången, den vanliga. Allt ska vara stort, allt ska vara skinande, annorlunda och farligt. De stannade här och de kastade sig på oss, fortfarande, de är så att säga riktigt otäcka gängmedlemmar vi har haft [...] De är 18–19 nu de flesta som vi träffade i måndags och de hoppar på en som att de fortfarande var 9,10,11 men de är ju inte det. Där i stunden är de så glada, för de har så många minnen och bra tankar om en.

Respondent F

Dessa starka krafter som respondenten berättar om är de som skulle kunna hindras av fritidsgårdens arbete. Respondenten förklarar att det för många är lättare att välja en kriminell bana eller att bara leva utanför det vanliga samhället. Trots detta menar respondent F att fritidsgårdens verksamhet är viktig, och en källa till trygghet och glädje även för de ungdomar fritidsgården inte ”lyckades med”.

En annan respondent berättar om den identitet som tillskrivs de som bor i utsatta områden, vilken är densamma som påverkar ungdomarna som respondent F berättar om. Denna identitet, den negativa stereotypen, är en del av de krafter respondent F menar påverkar de unga i hög grad. Här blir fritidsgården för många en viktig faktor i att bryta de negativa mönstren och erbjuda alternativ till dessa. Alternativen kan komma i skepnaden av nya intressen, upplevelser eller framtidstro. Fritidsgårdarna arbetar både främjande och förebyggande (Forkby 2008, s. 19). Det förebyggande arbetet fokuserar på de ungdomar som riskerar att utveckla ett antisocialt beteende, och det främjande arbetet finns för att befästa goda beteenden, uppmuntra till utveckling och att tro på de ungas förmåga. En respondent beskriver att möjligheten till individuella samtal med ungdomarna är begränsad, och fokus för verksamheten ligger på samtal och arbete på gruppnivå. Det finns möjlighet till att på gruppnivå arbeta förebyggande då personalen kan vara samlad med gruppen. Eftersom arbetet på gruppnivå är första prioritet finns det perioder där det enskilda arbetet inte sker alls.

Fritidsgårdens personal vill inspirera och uppmuntra besökarna till ett prosocialt beteende som kan få dem att undvika en riskfylld miljö. Vilka personer ungdomen umgås med har stor

betydelse för hur dennes beteende utvecklas, de tar enkelt efter både prosociala och antisociala beteenden (Trotter 2015, s. 67). Personalen kan använda sig själva som förebilder samt belöna och berömma prosociala beteenden. Att berömma dessa beteenden har visat sig vara mest effektivt för att befästa de prosociala beteendena hos en individ (Trotter 2015, s. 103ff).

Fritidsgården och meningsfulla aktiviteter spelar en roll i att utveckla prosociala beteenden, och hämma antisociala beteenden, hos fritidsgårdens besökare (Sarnecki 2015, s. 113f).

Mitt arbete går ut på att bygga relationer och vara inspirerande och vägledande för våra unga samt erbjuda en meningsfull fritid.

Respondent G

Det är verksamhetens ansvar att se till att fritidsgården erbjuder dessa meningsfulla aktiviteter som ger individen en möjlighet till utveckling. Även utbildning är en viktig del i utvecklandet av ett prosocialt beteende och fritidsgårdens personal kan inspirera ungdomarna till att fullfölja skolgången samt söka vidareutbildning.

En del personer på Malmös fritidsgårdar blir genom sin identitet, sitt bostadsområde eller sociala utsatthet stigmatiserade. Denna stigmatisering kan leda till kränkningar, utanförskap och isolering från samhället. Goffman beskriver en person eller grupp som han benämner som *de visa*, och som inte har en negativ bild av de stigmatiserade personerna utan i stället vill hjälpa och stötta dem (Goffman 2014, s. 36f). Personalen på fritidsgårdarna skulle kunna ses som visa. De har möjligheter att hjälpa eftersom de är vuxna, har handlingsutrymme i och med sin yrkesroll samt en frivillighet till att hjälpa som kan göra det lättare för den stigmatiserade att ta emot hjälpen. Det krävs dock att personalen skapar en god och trygg relation till ungdomarna så att de känner sig bekväma i att motta hjälp från dem.

Hjälp och stöd till ungdomarna på fritidsgården kan se ut på olika sätt utifrån individens behov. För vissa kan endast den vuxna närvaron vara av betydelse medan andra behöver mer konkret hjälp i form av individuella samtal eller gruppdiskussioner. Personalen kan bilda sig en helhetsuppfattning av ungdomar med stöd av kontakt med skolan och föräldrar. Enligt personalen hade det behövts en större personalgrupp för att hinna med att hjälpa alla på det

sätt som de vill. I nuläget förekommer det individuella stödsamtal men det finns sällan tid för att hjälpa alla ungdomar på just det viset.

Det är viktigt att påpeka att inte alla som tar emot hjälp från fritidsgårdens personal är stigmatiserade. Det krävs en viss typ av utsatthet för att bli utsatt för stigmatisering. Det krävs också att dessa förhållanden ses som negativt av andra, såsom missbruk. Alla typer av social utsatthet innebär alltså inte stigmatisering. De som arbetar med stigmatiserade personer får den extra rollen som vis enligt Goffmans teori. De har en större uppgift i att hjälpa de stigmatiserade personerna att antingen hantera sitt stigma eller på annat sätt visa dem sympati. Goffman menar att en person som benämns som vis ofta har genomgått en traumatisk upplevelse och därmed kan relatera till den stigmatiserade personen samt ha en ödmjukhet inför denna. Här kan denna traumatiska upplevelse exempelvis vara att själv ha växt upp i barnfattigdom. I annat fall blir fritidsgårdspersonalens visa utifrån sin utbildning och vidare yrkesroll. I yrkesrollen kan de fortsätta erbjuda sympati och även stöttning till unga som upplever stigma av olika slag.

Barn och ungdomar i Malmö kan välja att besöka vilken fritidsgård som helst, och är inte begränsade till den som ligger i anslutning till skolan. Två respondenter berättar om barriärbrytande arbete med vilket målet är att ungdomar ska röra sig utanför sitt bostadsområde och besöka andra fritidsgårdar. Målet är även att öka tryggheten så att unga känner sig bekväma att röra sig överallt i Malmö. Detta arbete kan bland annat innebära att besöka andra fritidsgårdar tillsammans med ungdomarna, eller att ha aktiviteter med flera fritidsgårdar, såsom fester och tjejkvällar. De två respondenter som lyfte detta under intervjun var även de som beskrev att de har besökare från hela Malmö och inte främst från närområdet. En respondent har uppfattningen om att ungdomarna som kommer till fritidsgården inte bryr sig om, eller känner av, att de befinner sig i ett visst område.

Jag tror inte att ungdomarna känner att "Ja vi är i [område], vad jobbigt, de har det mycket bättre än oss", jag tror inte de känner det när de är här, utan det är ju det man är lite ute efter när man har jobbat med barriärbrytande arbete på fritidsgårdarna i hela Malmö.

Respondent C

Detta skulle dock kunna bero på att det område där respondent C arbetar har hög socioekonomisk status och inte är stämplat som ett utsatt område. Wacquant menar att

områdets rykte kan påverkas dels av mellanmänskliga interaktioner, dels av bilden som politiker och media förmedlar (Wacquant 2009, s. 216). I detta fall ger det området ett relativt neutralt rykte och det finns inte fördomar mot området på samma sätt som mot ett område med socioekonomiska problem. Att ungdomarna på denna fritidsgård inte reflekterar över området de befinner sig i kan ha att göra med att det inte finns en etablerad negativ bild av området.

Det barriärbrytande arbetet är ständigt pågående över hela Malmö för att uppmuntra ungdomar att röra sig över hela staden. Dock har en respondent uppfattningen om att ungdomar från socioekonomiskt utsatta områden i mindre utsträckning rör sig i andra områden eller på andra fritidsgårdar. Respondenten har dock svårt att förklara varför. Respondenten, som arbetar i ett icke utsatt, välmående område minns att hen under fritidsgårdens start hörde mycket kommentarer om området från besökarna. Hen menar att det var mycket tydligt att de unga reflekterade kring området de befann sig i och att det många gånger var ansett som "finare" än där de själva kom ifrån. Respondenten säger att den sortens kommentarer dock minskat allt eftersom fritidsgårdens verksamhet pågått.

5.4 Hinder och utmaningar

Alla respondenter har någon uppfattning om vilken betydelse området har för fritidsgårdens arbete. Beroende på var respondenten arbetar skiljer sig resonemangen åt angående fritidsgårdens placering och områdets kännetecken. Respondenter som själva beskrev området de arbetar i som socioekonomiskt utsatt, och som även definieras som ett utsatt område enligt Noa (2019), kunde se att platsen har en påverkan på deras verksamheter. Däremot har personal på fritidsgårdar som är belägna i icke utsatta områden svårare att bedöma områdets betydelse. En anledning till detta kan vara att dessa fritidsgårdar i högre grad har besökare från flera olika områden än de fritidsgårdar som är belägna i utsatta områden. Deras besökare är i mindre utsträckning påverkade av området fritidsgården ligger i, och eftersom de flesta inte bor i området skapas ingen personlig koppling till området fritidsgården ligger i.

Men de som växer upp i de utsatta [områdena] har, som tidigare nämnt, en större identitet i sitt område.

Respondent A

Det kan antas att icke utsatta områden har lägre påverkan på individens identitetsskapande än utsatta områden har. Temat identitet återkommer i Wacquants teori om territoriell stigmatisering, vilket kommer diskuteras vidare i senare avsnitt. Invånare i områden som benämns som utsatta påverkas av omgivningens förutfattade meningar både "uppifrån" och "nerifrån". Här menar Wacquant fördomar från andra medborgare i samhället respektive fördomar producerade och även reproducerade av media och i politisk kommunikation (Wacquant 2009, s. 215). En av respondenterna ger exempel på de förutfattade meningarna som personer från dessa områden utsätts för:

Vi har haft problem med vakter på bland annat Liseberg där de helt enkelt liksom profileras, för som en kollega sa häromdan: Det tar inte lång tid för folk att förstå att de högst troligen är från [utsatt område].

Respondent D

Med detta menar respondenten att de unga snabbt blir kategoriserade utifrån sin dialekt och utseende. Så fort omgivningen fått en uppfattning om varifrån de kommer skapas misstänksamhet, oro och allmänt missnöje över att de unga är just där. De unga lyckas alltså inte bli av med sitt territoriella stigma ens när de befinner sig i en helt annan stad. Fördomarna är starkt befästa och är svåra att bryta, hur verkligheten ser ut betyder desto mindre (Wacquant 2009, s. 215). Ungdomarnas dialekt kan ses som en stigmasymbol (Goffman 2014, s. 52f). Det av andra oönskade sätt ungdomarna betar sig på kopplas samman till deras språkbruk och dialekt vilket leder till en stigmatisering. Detta eftersom det redan finns ett etablerat stigma kring att vara hemmahörande i utsatta områden, och därmed blir individer stigmatiserade genom exempelvis symbolen dialekt samt tillskrivandet av sämre egenskaper hos dem som bor i utsatta områden. De unga utsätts ofta för rasistiska glåpord och kommentarer när de är på utflykter med fritidsgården, och respondenten betonar hur deras beteende medvetet misstolkas av människor de möter. En olyckshändelse kan beskrivas som en fysisk attack och butikspersonal kan säga till varandra att hålla ett extra öga på respondentens ungdomar. Socialt anpassade personer, här i motsats till stigmatiserade personer, vill stänga ute den stigmatiserade personen från samhället och särskilja sig själva från det de stigmatiserade anses representera. Det kan ta sig uttryck i bland annat diskriminering och rasism som respondenten beskriver här (Goffman 2014, s. 13).

I intervjuerna lyfts att det förekommer fördomar om fritidsgårdens verksamhet som helhet, och inte bara de som ligger i utsatta områden. Ett exempel på sådana fördomar är att fritidsgården drar till sig personer som brukar narkotika och är kriminella. Det kan finnas en uppfattning om hur fritidsgårdens verksamhet fungerar och vilka som vistas där, som inte nödvändigtvis behöver vara förankrad i verkligheten. Dessa förutfattade meningar kan leda till att ungdomar inte längre vill eller vågar komma till fritidsgården. En respondent i ett icke utsatt område berättar att personalen och deras chef fick många klagomål från boende i området när fritidsgården var ny. Klagomålen handlade om oro för narkotika, stökiga ungdomar och allmänt missnöje kring anläggandet av fritidsgården. Det är inte nödvändigtvis fritidsgården som bidrar till en otrygg eller negativ stämning i området som klagomålen anas anta. Även de som är bosatta i området bidrar till vilken bild som förmedlas av fritidsgården och kan därmed ge en bild av att fritidsgården medför problem till området. Personer i kriminalitet och missbruk stigmatiseras och när de personerna kopplas ihop med fritidsgården får även denna en negativ stämpel.

5.4.1 Utsatta områden

För de fritidsgårdar som är belägna i utsatta områden har platsen en stor påverkan på arbetet och på de ungdomar som besöker fritidsgården. De respondenter som arbetar i dessa områden uppger på olika sätt hur de påverkats av området. Personalen upplever inte bara att ungdomarna utsätts för stigma kopplade till området utan har även egna upplevelser av detta. Wacquants teori om territoriellt stigma påverkar alltså inte bara de som faktiskt bor där, utan det räcker att ha en koppling dit, i detta fall att arbeta i området för att bli utsatt för stigma. För områden som benämns av Noa (2019) som utsatta kan stigma sprida sig över hela Sverige. Detta eftersom Noas rapport är nationell, och därmed rapporterar media ofta om området även utöver lokala nyheter. Att ett område blir benämnt som utsatt gör att det skapas ett stigma som innebär en allmän förväntan om att det som händer i området ska bekräfta den konstruerade bilden av området. Ett välkänt stigma, som listan på utsatta områden bär med sig, blir en öppning för alla sorters fördomar och åsikter om området och dess invånare. Goffman menar att ett stigma medför fri lejd för att härleda alla eventuella tillkortakommanden till det tilldelade stigma, vilket speglar hur de utsatta områdena kunnat få, och även behålla sina rykten under lång tid (Goffman 2014, s. 9). Detta illustrerar väl Wacquants förklaring kring att territoriella stigma produceras och även reproduceras på olika plan i samhället. Stigmat produceras "uppifrån", här från Noa, och denna uppfattning

blir snabbt vedertaget stigma då media reproducerar samma perspektiv samt ger andra medborgare i samhället möjlighet att agera på samma vis "nerifrån" (Wacquant 2009, s. 215). Stigmat befästs och blir således en allmänt känd sanning.

Det är ett område som är stigmatiserat, jag vet själv reaktioner jag har fått när jag sagt att jag jobbar i [utsatt område].

Intervjuare: Vad är det för reaktioner?

Det typiska "Oj, vågar du? Är det inte bara kriminella? Vad är det för typ av ungdomar?"

Respondent D

Respondenten fick dessa reaktioner redan innan hen börjat arbeta i det utsatta området. Detta är ett av de vardagliga sätt som stigmatiseringen tar sig uttryck. Sådana reaktioner kan leda till att människor inte söker sig till arbete i dessa områden och avstår arbete för att undvika att själv associeras med stigmat eller på grund av den rädsla som stigmat har producerat.

En respondent som arbetar i ett utsatt område beskriver att de behöver arbeta effektivt för att nå ungdomar som riskerar att hamna i en riskfylld miljö, och även arbeta för att området ska kännas tryggt för barn och ungdomar. På samma sätt som stigmatiseringen av utsatta områden påverkar personalen och rekryteringen av denna, påverkas också de som besöker fritidsgården. Att arbeta för ett tryggt område är en stor del av arbetsuppgifterna för en del av fritidsgårdarna. Ungdomar som känner sig otrygga med att röra sig i området kommer undvika att återkomma eller söka sig till fritidsgården. Det kan också vara familjens oro som hindrar unga från att delta i verksamheten.

Vi har känt av att dessa tråkiga händelser som gängvåld och skottlossningar som skett på torget som slutat i mord har påverkat oss då det är svårt att bibehålla alla ungdomar och rekrytera nya.

Respondent G

Sådana händelser bidrar till oro och otrygghet i området även för de som inte kommer i kontakt med detta. Därför blir detta inte bara ett problem för närområdet, utan även för fritidsgårdens verksamhet och Malmö stad i stort. Detta innebär hinder för det barriärbrytande arbetet, när ungdomar inte vill eller vågar besöka dessa områden. Den negativa bild som finns

av utsatta områden och förstärks av media och myndigheter kan göra att de boende i området vill distansera sig från platsen (Wacquant 2009, s. 216). Det finns ett motstånd till att förknippas med området. De som uppehåller sig i området är väl medvetna om hur området beskrivs och att det finns ett stigma kopplat till området.

Det är inte så att de skäms för att de är härifrån. De förminskar inte det men det kanske inte heller är den lokala patriotismen på det sättet. Det är väl mer att de känner utsattheten. [...] Då är de väl medvetna och insatta i att de är från [utsatt område] eller de är bosatta i [utsatt område] eller såna saker och för vi märker av det jättetydligt också, vi som personal.

Respondent D

Respondenten tror inte att ungdomarna som besöker den fritidsgården skäms över att befinna sig där eller kopplas ihop med det området. Dock kan hen inte se att de nödvändigtvis heller visar stolthet över sin boendeort. Om personer synliggör att de är från ett utsatt område kan de bli stigmatiserade och dömda på förhand. Därför kan det vara enklare att inte skylta med sitt bostadsområde till andra. Vidare berättar respondenten att hen tror att de som bor i utsatta områden ofta har en annan bild av platsen än vad personer som inte bor och verkar i området har.

De fritidsgårdar som är belägna i utsatta områden, samt deras besökare, påverkas av den stämpel som satts på området och med det stigmatiserats. Verksamheten och det dagliga arbetet såväl som personalen och ungdomarna känner av stigmatiseringen av området. Noas rapport om utsatta områden har inte som avsikt att stigmatisera vissa områden. Målet är att göra en lägesrapport och öka transparensen i myndighetens arbete. Trots att syftet inte är att upprätthålla stereotyper kring dessa områden kan ändå stigma få fäste när det perspektiv som förmedlas handlar om något negativt. I Noas nationella rapport kartläggs områden med högre förekomst av kriminalitet och motvilja att delta i rättsprocesser, något som svårligen kan tolkas som positivt. Ingen av respondenterna förnekar att det finns verkliga problem i de utsatta områdena men menar att medias bild av dessa inte alltid speglar verkligheten.

6 Avslutande diskussion

Syftet med denna studie var att undersöka vilka möjligheter Malmös fritidsgårdar har att arbeta med social utsatthet i deras målgrupp. Dessutom ville vi undersöka vilken betydelse

området har för fritidsgårdens verksamhet och målgrupp. Studiens syfte innehöll även frågorna om hur utsatta områden stigmatiseras och vilken betydelse fritidsgårdarna har för de ungas personliga utveckling. Genom teorier om stigma, territoriell stigmatisering och prosocialt beteende har vi undersökt Malmös fritidsgårdar.

Fritidsgården beskrivs som en fristad och en trygg plats. Med tanke på den svåra hem- och livssituation många unga befinner sig i är det förståeligt att fritidsgården är betydelsefull. Fritidsgården kan fånga upp och hjälpa de ungdomar som lever i social utsatthet eller är på väg in i ett riskbeteende. Detta görs bland annat genom samverkan med olika aktörer i samhället som gemensamt arbetar för att skapa en trygg plats för ungdomar att utvecklas och befinna sig på. Samarbetet med skola och polis är viktigt för att fritidsgården i största mån ska kunna värna om de unga som kommer dit. Eftersom många besökare tillbringar mycket tid på fritidsgården kan personalen ha en stor roll i att se och stötta de unga på bästa sätt. Samarbetet fungerar dock inte alltid som tänkt och våra respondenter har berättat om tydliga fall av bristande bemötande mot ungdomarna. För att få ett givande och meningsfullt samarbete tror vi skribenter att personer som kommer i kontakt med unga behöver besitta viss förmåga för att bemöta dem rätt. Ett fungerande samarbete mellan fritidsgårdar och instanser som socialtjänst och polis krävs ofta för att få en helhetsbild av ungas situation. Ett fungerande samarbete lägger grunden för att kunna ge rätt hjälp till de unga som behöver det mest.

Ingen av Malmös fritidsgårdar har en målgrupp som är befriad från social utsatthet. Alla respondenter uppger att det finns sociala problem som påverkar deras unga besökare. I många fall är dessa problem inte skapade av de unga, utan det är andra omständigheter som påverkar dem. Dessa omständigheter kan vara familjens ekonomi eller trångboddhet. Fritidsgården och personalen har ett stort ansvar i att uppmärksamma denna utsatthet och problematik, samt hjälpa till i den utsträckning de kan.

Studien har visat att området har betydelse för fritidsgårdens verksamhet och deras besökare. Både vad gäller vilka som besöker fritidsgården och hur den dagliga verksamheten bedrivs. De fritidsgårdar som ligger i utsatta områden påverkas ännu mer. Både verksamheten och dess besökare stigmatiseras och präglas av negativa fördomar. Det barriärbrytande arbetet som Malmös fritidsgårdar arbetar med ska förhindra en uppdelning av ungdomar och bidra till att de i stället känner sig trygga överallt i staden och på alla fritidsgårdar. De ungdomar som inte får chans eller har möjlighet att besöka flera fritidsgårdar utan i stället stannar kvar i sitt

bostadsområde riskerar att “bli sitt område”, och skapa sig en identitet kopplat till det området.

Vad gäller fritidsgårdens framtid ger våra respondenters berättelser en klar uppfattning: fritidsgårdens värde i ungas liv kan inte överdrivas. Det finns en oro bland respondenterna kring eventuella nedskärningar, frågor kring personaltäthet samt att inte kunna nå de unga som behöver hjälp. Flera respondenter påpekar att det skulle vara positivt om fler verksamheter vände sig till dem som är yngre än 12 år, vilket är åldersgränsen för de flesta av Malmös fritidsgårdar.

Att genomföra studien har givit oss som skribenter en helt ny inblick i det dagliga arbetet med unga. Intresse har väckts för oss båda kring vidare undersökande av utsatta områden och hur social utsatthet påverkar unga. Onekligen är detta ett forskningsområde för framtiden, inte minst i en stad som Malmö där barnfattigdom är ett utbrett problem. Socialt arbete med unga kommer aldrig förlora sin relevans.

7 Referenser

Anderson, Stephen A., Ronald M. Sabatelli & Iva Kosutic (2007). Families, urban neighborhoods youth centers, and peers as context for development. *Family Relations*, 56 (4): 346–357

Behtoui, Alireza (2019) Swedish young people's after-school extra-curricular activities: attendance, opportunities and consequences. *British Journal of Sociology of Education*, 40 (3): 340–357

Berggren, Leif (2008) Med lots in i vuxenvärlden. *Mötesplatser för unga: aktörerna, vägvalen och politiken*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen

Blomdahl, Ulf, Stig Elofsson, Karolina Bergmark & Linda Lengheden (2017). Ung livsstil Malmö - En studie av ungdomar i högstadiet.
[https://malmo.se/download/18.578ac132166b2bd8d60210b9/1544025144115/ung_livsstil_rapport_webb_NY.pdf Hämtat: 2021-05-13]

Blomdahl, Ulf & Åsa Claeson (1989). *Fritidsgården: dess besökare och framtid*. Stockholm: Forskningsenheten, Fritid Stockholm

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Dahlstedt, Magnus, Andreas Fejes & Andreas Ruschkowski (2019) Shaping the democratic, relational, and reflective youth recreation leader, *International Journal of Lifelong Education* 38:6, 632–643

Delegationen mot segregation (2019). *Segregationens konsekvenser för unga – Analys till regeringens ungdomspolitik*. Stockholm: Delegationen mot segregation

Eriksson-Zetterquist, Ulla och Göran Ahrne (2015). Intervjuer. I: Göran Ahrne och Peter Svensson (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber.

Forkby, Torbjörn (2008) Främjande mötesplatsen. *Mötesplatser för unga: aktörerna, vägvalen och politiken*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen

Fredriksson, Ingela (2016) *Leisure-time youth-center as health-promotion settings*. Örebro: Örebro universitet

Goffman, Erving (2014). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. Lund: Studentlitteratur

Hagström, Ulf, Eva Redemo & Lena Bergman (1999). *Låter sig skyddsänglar organiseras?: hälsofrämjande strategier för ungdomar i utsatta bostadsområden*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet

Lind, Rolf (2019). *Vidga vetandet*. Lund: Studentlitteratur

Lindgren, Simon (2014a) Kvalitativ analys. I: Mikael Hjerm, Simon Lindgren & Marco Nilsson (red). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Malmö: Gleerups

Lindgren, Simon (2014b) Kodning. I: Mikael Hjerm, Simon Lindgren & Marco Nilsson (red). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Malmö: Gleerups

Mahoney, Joseph L, Håkan Stattin & Heather Lord (2004). Unstructured youth recreation centre participation and antisocial behaviour development: Selection influences and the moderating role of antisocial peers. *International Journal of Behavioral Development* 28 (6): 553–560

Malmö stad (2019) *Nämndsbudget 2020*. Malmö stad: Fritidsnämnden

Malmö stad (2020a) *Lokalförsörjningsplan*. Malmö stad: Fastighets- och gatukontoret

Malmö stad (2020b) *Fritidsgårdsavdelningen*. [<https://malmo.se/Om-Malmo-stad/Var-organisation/Forvaltningar/Fritidsforvaltningen/Organisation/Fritidsgardsavdelningen.html>. Hämtat: 2021-05-13]

Malmö stad (2021) *Insatser för barn och unga*. [<https://malmo.se/Bo-och-leva/Stod-och-omsorg/Stod-till-barn-och-unga/Insatser-for-barn-och-unga.html>] Hämtat: 2021-05-12]

Nationella operativa avdelningen (2019) *Kriminell påverkan i lokalsamhället - En lägesbild för utvecklingen i utsatta områden*. Polismyndigheten

Nilsson, Marco (2014) Att samla in kvalitativa data - halvstrukturerade intervjuer. I: Mikael Hjerm, Simon Lindgren & Marco Nilsson (red). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Malmö: Gleerups

Olson, Hans-Erik (2008) Att främja eller förebygga. *Mötesplatser för unga: aktörerna, vägvalen och politiken*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen

Persson, Ulf (1981) *Samhällsnyttan av fritidsgård: en samhällsekonomisk utvärdering av kommunala investeringar i fritidsgårdar*. Stockholm: Statens råd för byggnadsforskning

Psykologiguiden (2021) Prosocialitet.

[<https://www.psykologiguiden.se/psykologilexikon/?Lookup=prosocial>] Hämtat: 2021-05-07]

Riksrevisionen (2020) *Rätt insats på rätt plats – polisens arbete i utsatta områden*. Stockholm: Riksrevisionen

Risisky, Deb, James MacGregor, Deborah Smith, Jamie Abraham & MaryJo Archambault (2019) Promoting Pro-Social Skills to Reduce Violence Among Urban Middle-School Youth. *Journal of Youth Development*, 14:4, 197–215

Sarnecki, Jerzy (2015). *Introduktion till kriminologi 2 Straff och prevention*. Lund: Studentlitteratur

SOU 2003:118. *Allmänna samlingslokaler: demokrati, kultur, utveckling*. Betänkande av utredningen om allmänna samlingslokaler.

Trotter, Chris (2015) *Working with involuntary clients: a guide to practice*. Abingdon, Oxon: Routledge

Vetenskapsrådet (u.å.) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Wacquant, Loïc (2009) Territorial Stigmatization in the Age of Advanced Marginality. *Protosociology: An International Journal of Interdisciplinary Research*, 26: 213–225

Bilaga 1 - Intervjuguide

- Berätta kort om etiska förhållningssätten samt inhämta samtycke om inspelning av intervju.
- Berätta om dig själv och ditt arbete på fritidsgården
 - *Målgrupp och ålder*
- Finns det social utsatthet bland er målgrupp?
 - *Problematiskskolgång, svåra familjeförhållanden, kriminalitet och alkohol- och narkotikaanvändning*
 - *Kanske inte så mycket bland yngre barn?*
- Har ni möjlighet att arbeta med det? På vilket sätt?
 - *Individ- och gruppnivå*
- Vilken betydelse har området för ert arbete?
- Vad händer när ett område får en stämpel som utsatt område?
 - *Positivt/negativ för er verksamhet?*
- Reflekterar du över att du arbetar i/fritidsgården ligger i ett utsatt/riskområde?
 - *På vilket sätt?*
- Har det betydelse att fritidsgården ligger i ett utsatt/riskområde?
 - *Är det någon som diskuteras alls?*
- Hur ser du på fritidsgårdens framtid och utvecklingsmöjligheter?